



თხვევით და არა განზრახვით), ისევე ფეხზე დამდგარიყოს.

ამ გვარად ვაჭარი მალე თანხის მოგების დაბრუნებას შეჩვეული არ აყრის მამულს თავის თანხასა, რადგანაც იცის რომ დიდხანს მოუნდება ცდა მოგების დაბრუნებისა.

მიხეზი ბუნებითი ეს არის, რომ მეურნეობის წარმატება ისევ მხნელობის მთესველზე და მოკიდებული თავადი იყოს, ვინდა გლეხი.

მაშასადამე ჩვენის ქვეყნის მეურნეობის წინ წაწევა ამაზრა მივარდნილი. წარმატებას არ უნდა მოველოდეთ. აპიტომ ძალიან საზრუნველია ეხლანდელი ჩვენი ყოფა. ღმერთს მადლობა უნდა შევწიროთ ეხლა მაინც ცოტათი მიხვდით რომ საფიქრებელს მდგომარეობაში ჩავარდნილა ჩვენი მეურნეობა და ამასთან საერთოდ ჩვენი ქვეყნის მომავალი ბედი და უბედურობა.

ჩვენი უპირველესი საზრუნველი ეხლა ის უნდა იყოს, როგორ მოვახერხებთ რომ ჩვენი მიწა-წყალი, ჩვენი სახნავ-სათესი, ვენახი, სათიბი-სამოვარი, ტყე, წყალი ისევე ქართველ მხნელობის მთესველს დარჩეს და არ გადავიღეს სხვის ხელში?

ამის პასუხად მრავალ გვარი პლანები და პროექტების შედგენა შეიძლება, იმდენისა, რამდენიც კეჟა მუშაობს და გონება სჭრის. შეიძლება მრავალ გვარი მოსაზრება გამოისკვნას თუ როგორ უნდა მოვახერხოთ.

მაგრამ შორს წასვლა არ მოგვიხდება, დიდად საკმაოა ერთს გარემოებას ყურადღება მივაქციოთ, რომელიც ჩვენ შეიძლება თითქოს თავის-თავად მუშაობს და კიდევ სასურველად ქეთილად თავდება ჩვენის მხნელობის-ველ ხალხისათვის და მეურნეობისათვის.

ეს განსაკუთრებით დიდის მამულის პატრონებისაგან განაწილება თავის მამუ-

ლებისა და აზნაურებზე, გლეხებზე და თვით წერილ თავადებზე გასულია.

ბატონ-ყმობის გაუქმების შემდეგ ჩვენს გლეხობაში დიდი მოძრაობა შეიქნა მამულების შესყიდვისათვის. იმერეთში დიდმა ხანმა აღარ გაიარა, რომ მეგობრებმა უფრო სასარგებლოდ ნახეს თავისი მამულები წერილ-წერილად დაეყოთ და გაეყადათ თავის ყმებზე. არამც თუ თითო მეგობრებმა, არამედ ბევრგან მთელის სოფლის მეგობრებმა ამჯობინეს ამ გვარად დანაწილებით გლეხებისთვის მიეყიდათ მამულები ტყითა და სამოვრითა. მთელი სოფლების გლეხები ამით მამულიანები შეიქნენ და მეურნეობა უკეთესს მდგომარეობაში შევიდა, სანამ აქამომდე იყო. ამისთანა სოფლებს ეტყობა მომეტებული სიკეთე, ხალხი მომეტებულად შემძლებელია.

მართლ-მანეთში მამულის გასყიდვაზე მეგობრები თითქოს უფრო მაგრად იდგნენ, მაგრამ როგორც ეხლა და ეხლა ჩნდება, ძალიან შეცდნენ; გლეხები კარგ ფასად მიიღვედნენ, მეგობრებმა კი ირჩიეს დაგირავება; ამით იმედი ჰქონდათ ძალე გამოხსნისა, მაგრამ ხომ მოგვხსნებათ ვალის ამბავი, სულ სხვა რიგად დატრიალდა. მხლა ნელ-ნელა ეყიდებათ ერთი-ორად ნაკლებ ფასად, გლეხებისაგან მინაკემ ფასზე. ბანკების იმედი ჰქონდათ, მაგრამ ვალებს შეჩვიდნენ უძირკვედრს რა ბანკი და რომელი სახელმწიფოს მილიონები ააგებდნენ. მოსტყუდნენ ჩვენი მართლ-მანეთის მეგობრები, ვერც მამულები დაიხსნეს ვალებისაგან და ვერც მოაფიქრეს ნაწილ-ნაწილად დაყოფით უფრო კარგ ფასად გაეყიდნათ ისევე მეზობელ გლეხებზე.

რა სარგებლობა იქნებოდა მათთვის საკუთრად, რა სარგებლობა იქნებოდა თვით სოფლისათვის და შემ-

დედ მთელის ჩვენის ქვეყნისათვის წერილად მამულების განაწილებით და გასყიდვით ისევ მხნელობის-ველ გლეხებზე ან თავ-აზნაურზე?

ჯერ სულ თავი და თავი სათქმელი ის არის, რომ მამულის პატრონი ვალს უნდა კირივით ერიდებოდეს და თუ განძნელდა საქმე და ვალის აღება დასჭირდა, ისიც უნდა იანგარიშოს, რომ ვალის გადახდა მამულს ერთსა და ორს წელიწადს არ შეუძლია. მთელი ოცი, ორმოცი წელიწადი შემოსავალი ძლივს გადახდის თავის მთელ ფასს კი არა, არამედ ნახევარსა ან ცოტა მეტსა. მეტი მხედველობაში უნდა მიიღოთ, რომ ამ ხანგრძლივ ვადაზე ვალის გადახდას მოუნდება მრთელი შემოსავალი. აქედამ ცხადია, რომ დაგირავებულ მამულის პატრონს თუ სხვა შემოსავალი არა აქვს დაუგირავებელ მამულიდან, ან სხვა რამე გზითა, უეჭველად ხელი-დამ წასულად უნდა ჩათვალოს დაგირავებული მამული. რაღა თქმა უნდა, რაკი პატრონს სხვა შემოსავალი არ აქვს დაგირავებულ მამულს გარდა, ეს შემოსავალი დღიურ ხარჯად ხელში ეღვევა; ერთხელ ორჯელ აქეთ იქით ხელის გამართვით თუ ვადაზე მისაკემი გადახდა ორი-ოდე ვალის შემდეგ ველარც ამას ახერხებს და ესყიდება მამული ან მოვალე ვაჭრისაგან, ან ბანკისაგან.

აქედამ ცხადია, რომ ეინც თავის მთელ მამულს დაგირავებს თავის ღირებულ ფასის ნახევარად, ველარ დაიხსნის ვინდ ბანკი იყოს ვინდ ვაჭრი ფულის პატრონი.

მაშასადამე როდესაც დანა ძვალზე მივარდნილი და ვალის აღება უეჭველად საჭირო ხდება, პატრონმა ან სულ მცირე ვალი უნდა აიღოს, რომ მამულის შემოსავლის მცირე ნაწილი იხდიდეს და მომეტებული ნაწილი ამ შემოსავლისა ისევე პატრონს საცხოვ-

რებლად დარჩეს; ან თუ არა და ნაწილი უნდა გაჰყიდოს და თავისთვის მოსვენებით იყოს და ცოტა შემოსავალი ჩვენს გაჭირებულს დროში კაცმა რომცოდეს მოსვენება, თავისი მამულის შემუშავებას ადგეს, კარზე მოვალე არ აწუხებდეს და ცოლ-შვილი გულგახეთქილი არ მოელოდეს კარზე მომდგარ სიღარიბესა, ძვირფასი რამ არის ქართველისათვის. მყუდროება და მოსვენება დედა ბურჯია ოჯახის კეთილ-დღეობისა და შვილების გაწვრთნისა. შაველივე წარმატება ოჯახისა; ზნეობითი, გონებითი და სულიერი აღზდა შვილებისა იმაზე, ამ მოსვენებულ მყუდროებაზე და მყარებულთ. უბედურება ჩვენის ქვეყნის შვილებისა ოჯახების უბედურ, მოუხვენარ ცხოვრებისაგან წარმოებს.

არის კიდევ სხვა სარგებლობა მამულის დანაწილებით გაყიდვისაგან. შევლამ იცის რომ დიდის ზომის მამული უფრო ნაკლებად იყიდება, ამიტომ რომ დიდის ფულის მძლეველი ცოტაა. ღაჰყავით ისევე ის მიწა და ნახეთ რომ გლეხები ან აზნაურები უფრო ადვილად იყიდებიან წერი-წერილად. ზომის კვალობაზე. ამისთანა ფასს არასოდეს ერთიანად მყიდველი მთელის მამულისა არ მოგცემთ.

მაშასადამე ორ-გვარ სარგებლობას ხედავს წერილად გამყიდველი: მამულის ფასს ერთიანად სრულად იღებს და არა ნაკლებათ როგორც დაგირავების დროს, რომლის ც ბოლო მაინც-და-მაინც ხელიდამ წასულია. ღამერე იგივე წერილად გამყიდველი უფრო მეტს იღებს ვიდრე იმავე მამულის ერთის მყიდველისაგან.

სოფლის ამ გვარის მამულების წერილად ყიდვით სარგებლობა ბევრი მიეცემა. ჯერ პირველად მცირე მამულიანი ან სულ უმამულო სამკვიდრებელს, ფეხ მოსაკიდებელს შოულობს; მერე ამ მცირე მამულს ახა-

დი დრო დაგვიდგა! ძესარიამ განგებ ამოიხზრა და ფეხები შეანძრია.

— არ ეცი, განაგრძო მხედარმა, რა გვარად შევაქციოთ, რომ გავაზნაურდეთ. მნებათ „ლუწ-კენტ“? ძალი გაიღმა და წამოჯდა.

— ძრიელ კარგი იქნება. ძი ხანია ეს ჩემი საყვარელი თამაში არ მითამაშია. ივან ივანის, როგორც გეტყობათ, ქალის გულის კარგი მცოდნე უნდა იყოს!

მხედარმა ამაყად მხრები ასწი-დასწია. ამოალაგა ჯიბიდან მუჭ-მუჭობით ოქროები და ტახტზედ დაჰყარა.

— ოქვენთან საშიში უნდა იყოს თამაში. ძესარიამ აღერსიანად უთხრა მხედარს.

— სრულდებიდაც არა. მე კარგად ვიცი ვისთან უნდა წავაგო და ვის უნდა მოუგო.

ივან ივანისმა აიღო რამოდენიმე ოქრო. ჩაილაგა ხელში ისე, რომ ცხადთ ხედამდა ქალი ოქროების რაოდენობას.

— ლუწ თუ კენტ?

— ლუწ.

— ოქვენია. მომილოცამს მოგება. მხედარმა მიუღია ოქროები ქალს.

— ლუწ თუ კენტ?

— კენტ.

— ოქვენია. ბედა გქონათ. ძიდევ მიუწყო ოქროები ძესარიას.

— ლუწ თუ კენტ?

— ძიდევ კენტ.

— ბარაქალა. ძიდევ გაიმარჯვეთ. საამოვნებით სთქვა ივან ივანისმა.

— მხლა მე დავიჭერ, უთხრა ძესარიამ და დაუჭირა მოხუჭული ცალი ხელი.

— ლუწ თუ კენტ? ამა გამოიცან ივან ივანის!

— კენტ.

ძესარიამ ხელი გაშალა. ხელი ცარიელი იყო.

— ხა! ხა! ხა! ოქვენმა მხემ გამამხარულეთ. ოქვენთან დროს გატარება რათ არა ღირს. მოვიგე. კენტ ხელია. ჩემია და ამ სიტყვებით იშტაზე მოსულმა მხედარმა სტაცა ხელი ძესარიას ხელს. მიიტანა ხელი ტუჩებთან, მაგრამ კოცნა არ დასცლია.

II

მხლა მკითხველი უნდა გავაცნო ჰაეროვან და წერწეტა ძესარიას. ძესარია, მართლა რომ ლამაზი ქალია. მის დანახვაზე ნერწყვი წამოუა კაცს პირიდან. ძმარი ჰყავს კარგი ადგილის პატრონი და ცოლის წყალობით სიმდიდრეც შეიძინა და თან-და-თან წინ მიდას.

ძესარია წამოწოლილა ტახტზედ. მუთაქაზე მარჯვენა ნიდაყვით დაბჯენილია. იქვე მუთაქის ახლოს სკამზედ ზის ივან ივანისი და საამოვნებით დასცქერის წამოწოლილის ქალის სიტყვების მომგვრელ მიხრამოხრას.

ერთი მეორის ცქერის და ოხერის შემდგომ მხედარმა დაიწყო:

— ღდეს, როგორც გხედავთ, ძრიელ მოწყენილი ხართ. ოქვენ მშვენიერებას არ უხდება მობლუშვა.

— ღიად! ღროს გატარებას დაჩვეული ვარ. მამიანობამ ყოველივე საამოვნება მოგვისპოა.

— მართალს ბრძანებთ! სუდი, ცუ-

საუბედუროდ ამ დროს ზარბაზანმა იგრილა. მოფებმა ხმა მისცეს და ჩვენი ივან ივანისი თავ-დაბრუნებული გავარდა გარეთ. ძესარიამ-კი მადიანად გადაიხარხარა.

III

„ლუწ-კენტის“ თამაში თავის წესით მიდიოდა და ომი-თავისით.

როგორც ყო ღმერთმა მოგვხედა ჩვენ. მსმალოს ციხე-ქალაქები გადადიოდნენ რუხების ხელში; ივან ივანისის ოქროები-კი ძესარიას ჯიბეში. მძიც დასრულდა. ღამეშიდდა ქვეყანა. ჯარებმა დაიწყეს ადგილებიდან დანძრევა და მინისაკენ გამგზავრება. ღრო მოვიდა ძესარიასი და ივან ივანისის განშორებისა. მხედარმა განიძრაბა უკანასკნელად იერემით მისულიყო ძესარიასზე. აიჭურვა ოქროებით და მიბრძანდა ჰაეროვან და წერწეტა გულის მწველთან.

ბოროტი ენები ანობდნენ, რომ მხედარს გამარჯვება დარჩაო.

აფ. აკოფაშვილი.

ქ. ქუთაისი.

ლი პატრონი იმდენად ეცდებოდა გააკეთოს, რამდენადაც კი ადგილობრივი გარემოება ნებას აძლევს და რამდენადაც პატრონი ღონე მოსდევს. მაინც-და-მაინც რაკი მცირე მამულიანი მხენელ-მთესველის ბედი მიწის შემუშავებაზეა, ყოველ ღონეს ინმარებს უკეთესად გააკეთოს და მოუაროს, ვიდრე დიდის მამულის პატრონი მოვაჭრე. მოვაჭრე ან სხვებს იჯარით აძლევს ან მოჯამაგირეები ჰყავს და ამით რა საკვირველია გული მაგდენად არ შესტკივთ. ამ გვარად მცირე მამულის პატრონის მეურნეობა წინ მიდის, და რადგანაც სოფელში მცირე მამულიანი მეტია, წარმატებაც მთელის სოფლისა წინ წავა, სიმდიდრე იმატებს, ხალხი გამრავლდება და მიწა ისე შემუშავდება, როგორც საშვილი-შვილოდ საკეთილო იქნება.

სულ წინააღმდეგი, ემართება სოფელსა, თუ ვაჭარმა ფეხი შესდგა. მამულების ყიდვას ერთზე არ გაათავებს; თან-და-თან აღიდებს, იმატებს და რაც მხენელ-მთესველს შეეძლო ეყიდნა, ის მოვაჭრის ხელში გროვდება. მხენელ-მთესველს სხვა ღონე აღარა აქვს, ვაჭრის მამულზე დღიურ მუშათ დიდებს; ამით ხალხი რასაკვირველია თან-და-თან გაღარიბდება და გამრავლების ნაცვლად თხელდება, მცირდება. თვით მეურნეობა ისე მიდის, რომ ვაჭარი ცდილობს, რაც შეიძლება მიწილამ ყოველივე სარგებლობა მალე გამოიღოს. ის სახვალეოდ, საშვილი-შვილოდ არ ზრუნავს, ამისთნა მოვლით მამულს ღონე აკლდება, ტყე იკაფება, მთები შიშვლდება და თვით სახნავ სათესი ადგილებიც კი ხრიაკ ადგილად იქცევა, როგორც ქალაქის არე-მარეს დამართებია შვილისის მცხოვრებთაგან. საძოვარი ბალახიც კი აღარ ამოდის იქ, სადაც დიდი ხშირი ტყე მდგარა.

აქედამ წარმოსდგება სხვა უდიდესი ენება მრთელის რომლისამე ქვეყნისათვის, რადგანაც ეცემა მხენელ-მთესველობა და მეურნეობა; მცირდება ხალხის რიცხვი, თვით ხალხი ღარიბდება და საზოგადო კეთილ დღეობა წარმატების ნაცვლად უკუღმართად მიდის. როგორც ერთის მხრით ოჯახობა ირღვევა, და იღუპება, მეორეს მხრით იმავე ქვეყნის ხალხი იმ გვარად იშლება და იღუპება.

მაგრამ ამ დაღუპვას მეურნეობასთან და მხენელ-მთესველობასთან შეერთებულს, უმეტესი უკუღმართობა ემატება, უმეტესად სორგუნავს ხალხსა, როდესაც მამულები უვარდება სხვა სარწმუნოების, სხვა ტომის, სხვა ჩამომავლობის კაცსა. როდესაც შედის ქართველთ სოფელში, სულ სხვა ჩვეულებისა, სხვა ენისა, სხვა სარწმუნოებისა გამო უფრო შორეულად მოეპყრობა ქართველ მხენელ-მთესველსა, გლეხი იყოს, გინდა თავადი. ზემოდ მოხსენებული ვაჭარი მამულის მყიდველი რომ ქართველი იყოს, სოფელში ფენის შედგმის დროს ნახედა თავის სარწმუნოების, თავის ტომის, თავის ენისა და ჩვეულების მოძვე ქართველებს

და ეს გარემოება რამდენადმე შეაკავშირებდა, რამდენადმე მოარბილებდა იმის ვაჭრულს შაკრობას და სიფრცხეს; ცოტათი მაინც მიხედებოდა, რომ საზოგადო საქვეყნო სიკეთესაც იმის რომ ამ იმისმა სიმდიდრემ ცოტაოდე წემწეობა, ცოტაოდე შეილობრივი თავიზაც უნდა მოუტანოს. შცხო მოსულ ვაჭარს კაცს რას გაავანებ. ის დღეს აქარის, ხვალ ვაჭყიდის მამულს თავისსავე მსგავსზე და წავა.

ღიად საფიქრებელი და საზრუნველია ეს საქმე. როგორცა ვთქვით ამ საზრუნველს მდგომარეობას პირველად ჩვენვე ჩვენის ღონით, ჩვენის შრომით, ჩვენის მოსაზრებით და გამჭვირახობით უნდა დავეხმაროთ ქართველი მამულის პატრონები. მამულების დანაწილებით სოფლისავე გლეხებზე და თავდა-აზაურებზე როგორცა ვთქვით, სარგებლობას მოუტანთ თვითონ ჩვენ თავსაც. ჩვენს სოფელსაც და ჩვენს საერთო დედას საქართველოსაც.

ის ღონე ერთი ღონეთაგანია, რომელიც ჩვენს ნებაყოფლობაზე და კიკაცობაზეა დამოკიდებული. ბამოვიჩინოთ გონიერება და კეთილი განზრახვა, გამოვიჩინოთ რომ ჩვენი საკუთარი სარგებლობის ანგარიშიც შევიძლია და შევავერთოთ ეს ანგარიში და სარგებლობა დედა ქვეყნის სარგებლობასთან და ანგარიშთან.

რაც მოგახსენეთ მამულის წვრილად დაყოფაზე ახალი ამბავი არ არის. ზერ ბატონყმობის გათავების დროსვე რუსეთში ბევრი გამოჩნდნენ, რომ მამულების ერთიანად დიდ ნაწილებით ყიდვა და მერე დანაწილებით გაყიდვა გლეხებზე აღებ-მიცემის საქმეთ გაინახდეს და სარგებლობასაც დიდსა ხელადენენ. ამით რასაკვირველია მეტატონეები ბევრსა ჰკარგავენ და არც გლეხნი იყვნენ მოგებაში. ახლა რუსეთის და პოლშის ბევრ გუბერნიებში თვითონ მეტატონეები ჰყოფენ ნაწილ-ნაწილად მამულებსა და სოფლისავე მხენელ-მთესველებზე ჰყიდნიან.

ამ გვარი მაგალითები ჩვენში, როგორცა ვთქვით იმერეთშიაც, იყო და ახლაც ხდება. მაშა სადამე ეს საქმე პრაქტიკულად თავისთავად გზას გვაჩვენებს საერთო სასიკეთოდ როგორ მოვაწყოთ რომ ჩვენი მიწა-წყალი ჩვენისავე ქართველ მხენელ-მთესველის ხელში დარჩეს.

დღიური

რამდენი მაგალითია ჩვენში მემამულეებს უსაფუძვლოდ დაჩაგრისა ოფლით შეძენილის მამულის ჩამორთმევით. ხშირად სასამართლოსაც სამართლის გზიდამ ახვეინებენ ათასგვარ ხრიკებით და საწყალ მეტატონეთ პირში ჩალა გამოვლებულს სტავენ.

აი, ერთი სალი მაგალითი, რომელსაც ბ. მ. მთაერის-შვილი გვწერს ახალციხიდან: „რაკი 1828 წ. ახალციხე შეუერთდა რუსეთს, აქ იმავე წელს გადმო-

სახლდენ რამდონიმე კომლი ქართველი და სომეხი. მ რომლიდგან და ჯავანთიდგან; გადმოსახლებულთ რიცხვს ეკუთვნოდენ, სხვათა შორის, პ. ზედენიძე, დ. ლეთი იშვილი და შაფაზოვი. ახალ-ციხის რუსთაგან აღების შემდეგ იქ მცხოვრებლნი ბევრები გადასხლდენ არტანუში შარში და სხვა-და-სხვა ოსმალთ ქალაქებში და თავის მამულები დაჰყიდეს. სხვათა შორის ზემო-ხსენებულ პირთაც ისყიდეს სამი ბალი და 11 ყანა ს. ზარჯამში (ახალციხის მაზრაში) ალიბეგისაგან. ამა მამულს ჰელომდენ ისინი 1872 წლამდის. შემდეგ ალიბეგის სიკვდილისა, 1870 წელსა, მისმა მემკვიდრემ მაჰმად-ბეგმა, იჩივლა სასამართლოში მასხედ, რომ ის მამულები თქვენ არ გეკუთვნისთო, და თუმცა 45 წ. განმავლობაში მამჩემის წყალობით სარგებლობდით მათითა, ახლა მე აღარა მსურს, რომ დღის შემდეგაც იუფლოთ მათითაო. ამა საჩივარისათანავე სთხოვა მსაჯველს, რომ მას შინაურულად მოერიგებინა ისინი. მსაჯველმა მაჰმად-ბეგს სთხოვა ზემო-ხსენებულ მამულს, რომ 600 მანეთს დასჯერებულიყვენ და საჩივარი აღარ განეგრძობთ; მსაჯველის წინა-დადებამდ ისინი არ დაჰთანხმდენ, რადგანაც მათ სრული იმედა ჰქონდათ მამულების მოგებისა, რადგან მათ ჰქონდათ სიგელი და ნასყიდობის ქალაქი დამტკიცებული მოწმებით პასკევიჩისაგან მათმა იმედმა ფუჭად ჩაიარა; მაჰმად-ბეგის ქონებამ ყვილა გააცრუა: სიგელიც, ნასყიდობის ქალაქი და თვით მოწმებიც და ამ გვარად ხელიდამ წაერთოთ ეს დღაური ლუკმა. არ გასულა ორი კვირაც ამის შემდეგ გახდა ავად მაჰმად-ბეგი და გარდაიცვალა. ზემოხსენებულ პირთ ამის გარდაცვალების შემდეგ, მის მემკვიდრეს უჩივლეს ჭეზულაბეგს, ძმას მაჰმად-ბეგისა. მაგრამ აქაც გაუტუდლათ იმედი.

მემკვიდრეებაც დაატრიალა შეძლება: „ქრთამი ჯოჯოხეთს ანათებსო“ — ტყუილად ხომ არ არის ნათქვამი. ჭეზულ-შეგმაც მოიგოს ის მამულები. ახლა ეგ საჩივარი გადმოიტანა პალატაში. ბ. მ. პოპაძემ, რომელიც დიმიტრულია მამულების მოგებაზედ.

ჩვენ მივიღეთ მუთასში გამოცემული ილ. შყონისაგან თ-ის ზიორგი შარვაშიძის კომედიო — „მომაკედენი სურათნი“. მის სუფთად დალაზთიანად გამოცემული წიგნი ძვირად გვინახავს ჩვენს მწიგნობრობაში და უჩრევდით სხვა ჩვენს გამოცემელთაც ნიმუშად აიღონ ეს წიგნი. სხვა-და-სხვა გვარის ასოები სწორედ მოხდენილად წიგნი მოყვანილი, პირილეს ასოები ასლ თავიანთ ალაგს იჭერენ შიგ. წიგნი 25 გვერდია და 25 კ. ღირს.

ღვინის კეთებაში გამოცდილი პირები აშობდენ თურმე, რომ წელს ძრიელ კარგი მოსავალი უნდა იქნეს

ღვინოსაო. ხუთასის წლის გამოცდილებამ დაგვიმტკიცათ, რომ მეთოთხმეტე საუკუნისა და წყებული ყოველს ოთხმოც-და-მესამე წელს ბლომად მოდიოდა ღვინო, მაგ. 1383, 1483, 1583, 1683 და 1783 წლებშიო. მანაკუთრებით საკვირველია 1583 წლის ღვინის მოსავალი, როგორც რაოდენობით, აგრეთვე თავის თვისებითაო. ამ წელში იმდენი მოსულა ღვინო, რომ შესანახე ტურტლები არ აუედიდათო და სიმთვრალემაც ფრთა შეისხაო. იმედი უნდა ექიანოთ, თუ ეს ზემოდ მოყვანილი ცნობები ნამდვილია, წელსაც კარგი მოსავალი იქნება. („შრომა“)

„შრომის“ კორესპონდენტი სხვათა შორის იწერება ტფილისიდან: „ტყუილად კი არ არის ნათქვამი, რომ უბედურს კაცს ქვა აღმართხედ მიეწევაო. საუბედუროდ პრიკაზიც აღარ ღებულობს ეხლა ვერცხლფულობას. ამ განკარგულებამ ბევრი დააღონა და ბევრი კი ლეთის წყალობა გაქვსთ გაახარა. ახლა არიან ხელის ფშენეტაში და დიდს ღიბლში, მეტადრე ბ. ბეკნაოვი თავის ამალით, არტემ მარტინიჩი, პოლლარ მასპარიჩი და სხვანი. ახარ, ათ შაურს რომ უხალთუნიც მოუმატოთ, შენმა მზემ, კი რამე იქნება, ჰამ პრუცენტი ბლომად ავიღებ, ჰამ თავნი თავნად დარჩება. პრიკაზი დაკეტილა, კუტრი ქართველი კოვხებს ჩემთან მოიტანს, ახარ, ჯანი კი არ გავარდება, რომ სამი აბაზი სარგებელი არ მომცეს! შარი ქნამს, ბეგბანომთან წავიდეს, მაშინ ნახამს თუ ძაკულა უფრო პირიანი კაცი ყოფილა. ამ გვარს ფიქრებში არიან მიცემულნი მასპარები და მათი ძმანი. ბ. ბეკნაოვი“ და „პოკჩაიც“ უეჭველად პრიკაზის გამოისობით სხლმას მოახდენდენ და რით დაბოლოვდება იგი, უეჭველად ჩემი მეგობრის გვერდები ყველაზედ აღრე გაიგებენ...“

**ტფილისის საჭეუროლო.**  
ავადმყოფები მიიღებინ დილის რვა საათიდან თორმეტ საათამდის.  
**მ. შ. შ. შ. შ.** გასაჯეკინი და ღისიტიკვი—შინაგან ავადმყოფობისა; კვლდიში—სიფილისტიკური და სირურგიული ავადმყოფობისა; ბასურტაკვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ავადმყოფობისა; ბასაკვი და დანიელ-ბეგაკვი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ავადმყოფობისა.  
**ს. შ. შ. შ. შ.** მინკვიჩი—სირურგიული ავადმყოფობისა; ღისიტიკვი—შინაგან ავადმყოფობისა; კვლდიში—სიფილისტიკური და სირურგიული ავადმყოფობისა; ბასურტაკვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ავადმყოფობისა; ბასაკვი და დანიელ-ბეგაკვი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ავადმყოფობისა.  
**მ. თ. შ. შ. შ. შ.** ღისიტიკვი და მირმანაკვი შინაგან ავადმყოფობისა; კვლდიში—სიფილისტიკური და სირურგიული ავადმყოფობისა; ბასურტაკვი—ბუბიაობის ქალების და ყმაწვილების ავად-

მეოფობისა; ბაბავეი—ძარღვების სისუს-

ხუთ შახთს. ლისიცივი—შინაგან

შახთსაგვეს. მინკვინი — სირურ-

შახთსაგვეს; კელდიში—სიფილის-

### განსხვავებანი

ტფილისში, ჩარკვიანის წიგნის მალა-

სამართავლს სამოთხე

საავადმყოფო

კუკია, მოსტავიას და ელისავეტის

დაიბეჭდა და ისეილება გ. ჩარკვიანის

სალაპური № 1.

დაიბეჭდა და ისეილება გ. ჩარკვიანის

ლაიბეჭდა და გამოვიდა ახალი სომ-

მწეუმის სტვირი

ინგლისის ვალაზია

იქვე ისეილება სხვა საქონელიც:

მანც ქალაქს გარედამ 25 მანეთი-

გალავინის პრესპექტედ, ანტონოვის

ახალი ძართული კარაბაღინი

თვის აოლყვა ნი მაქასტერი

ისეილება

ვერა-კითხვის საზოგადოების

რალბან მივლივართ,

ისეილება 5 ნაწილი ადგილისა წულის

ამავე მიწეზით ისეილება ნახევარ ფა-

ქართული დრამატიული საზოგად-

საზოგადოების მართველობის თავს-

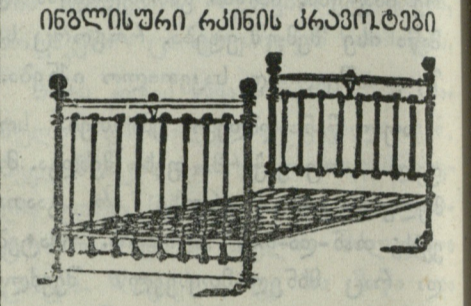
მართველობის სეკრეტარა. გ. ყაფი-

ინგლისის მალაზიაში

ბ. ნ. ლაქინი.

დაიბეჭდა და გამოვიდა ცალკე

ა. მოხუბარძისა (შახხაშისა)



ერთ საწოლსანი 8 მ. და ორ საწო-

გ. ჩარკვიანის წიგნის მალაზიაში ისე-

საკვებზე ხორაგეულებათა, რამელნიც

პირველის ხარისხის—1 გირ. 5 1/2

პირველი ხარისხის—1 გირ. —